

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica

Mayr, Anton

MDCCXXXII

Art. I. Quæ sit Regula Moralitatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84303)

ad cultum DEI, sive quoad societatem humanam, & reipublicae utilitatem. Dein non potest actus internus, efficaciter volens externum, suaderi; aut præcipi, quin simul præcipiatur externus; cum internus debeat velle externum: sicut etiam, si præcipiatur actus externus, ut humano modo, & non ab inviro, fiat, præcipitur quoque aliquis actus internus, eum imperans.

172. Ob. 7. Actio externa, quamvis non sit formaliter in se bona, est tamen bona respectivè ad DEUM, ut hic est principium, & caput reipublicae rationalis: ergo est meritoria. prob. ant. bonum est exhibere DEO actus externos; quia per hos excitantur homines ad laudem DEI, imò etiam ad actus internos virtutum eliciendos: ergo. Respondet Oviedo, hac ratione etiam actus externos, ex motivo prorsus indifferenti elicitos, sine actu bono interno, fore meritorios; quia etiam alii homines per istos excitantur ad laudem DEI; cum intentionem agentis intueri non possint. In forma om. antec. neg. conseq. ad prob. om. totum. quia tantum probat prius ant. quod non negavimus: sed negavimus conseq. & hoc idèd; quia ad meritum non sufficit bonitas merè objectiva, sed debet esse formalis. Excitatio etiam aliorum ad bonum est per accidens; nam potest quis excitari per actum indifferentem, qui non meretur: & potest non excitari, imò etiam scandalizari, per actum in se valde bonum.

173. Ob. 8. Ex nostra doctrina sequeretur, quod homo, volens dare eleemosynam infinitam, acquireret meritum infinitum, sicut, qui eam actu daret: hoc est falsum: ergo. Respondet Vasquez, non posse circa hoc obiectum haberi volitionem efficacem, eoquod non possit apparere homini possibilis talis eleemosyna. Resp. cum Suarez, & Gormaz de merito. n. 100. neg. ma. & etiam ejus suppositum, quod scilicet is, qui daret actu infinitam eleemosynam, haberet meritum infinitum, nisi eam daret per unum actum intrinsecè infinitum, vel per infinitos actus; non enim actus sit infinitus, eoquod habeat obiectum infinitum; aliàs actus charitatis, eoquod habeat obiectum simpliciter infinitum, & hoc etiam affectivè velit ponere, esset infinitus, vel infinitè meritorius: & vicissim actus, quo quis desperatus cuperet destruere DEUM, si posset, esset infinitè malitiæ. Quare ut rectè ait Gormaz, licet obiectum sit infinitum, potest tamen illud voluntas amplecti finitè: quod etiam in nostro casu contingeret. vide etiam, si placet, Arriagam. disp. 16. de act. hum. n. 39. quamvis ejus solutio mihi non satis placeat.

QUAESTIO III.

De Honestate, ac Inhonestate morali.

ARTICULUS I.

Quæ sit Regula Moralitatis.

174. **M**orale dicitur, quod ad mores pertinet: mores autem aliquando tantum significant

certum modum agendi: & sic dicitur, tales, vel tales, esse mores brutorum: at verò strictè loquendo mores significant similem modum agendi ex voluntaria determinatione agentis, seu consuetudinem, ut habet Suarez in 1. 2. tract. 3. de bonitate, & malit. actuum hum. disp. 1. sec. 1. n. 2. Unde actus moralis dicitur ille, ex cuius frequentiamos, seu mores nascuntur.

Est autem actus moralis (ut idem Eximius loc. cit. n. 6. habet) qui procedit ex perfecta deliberatione rationis, seu est actus perfectè humanus, qui oritur à voluntate ut libera, cum pravia cognitione honesti, vel inhonesti, seu cum attentione ad primam regulam rationis, prohibentem, vel permittentem, præcipientem, vel saltem suadentem. Actus autem huic regulæ conformis dicitur honestus: e contra difformis dicitur inhonestus: unde moralitas actus stat, partim in libertate actus, partim in advertentia ad dictam regulam. Quare, cum solæ creaturæ rationales capaces sint libertatis, ac advertentiae dictæ, atque adeò honesti, vel inhonesti, solæ etiam sunt capaces actuum strictè moralium.

175. Quæritur jam, quanam sit regula objectiva, universalis, & primaria, ex qua determinatur honestas, vel inhonestas actuum, seu etiam, si possibilis sit, indifferentia actuum. Quæ de re sententiæ variant, præcipuè tamen duæ afferuntur. Prima est asserentium, ipsam naturam rationalem, quæ talem, esse hanc regulam, cui actus honestus debeat esse conformis, & inhonestus difformis. ita videtur sentire Suarez in 1. 2. tr. de bonit. & malit. actuum hum. disp. 1. sec. 1. Vasquez in 1. 2. disp. 58. c. 2. n. 9. & alibi, cum pluribus recentioribus. Altera est, assignantium pro regula legem æternam DEI, ita S. Thomas 1. 2. q. 71. a. 6. in corp. dicens: Regula autem voluntatis humana est duplex: una propinqua, & homogenea, scilicet ipsa humana ratio: alia vero est prima regula, scilicet lex æterna, quæ est quasi ratio DEI. Sequuntur teste Ralslero in norma recti Theologi communissimè: satendum tamen est, quod aliqui quoad modum loquendi quandoque discrepent, ut Pallavicinus, Haunoldus &c.

176. Dico cum hac secunda sententia, Regula prima, & universalis, saltem remota, moralitatis, seu honesti, & inhonesti, est lex æterna DEI. Intelligimus autem non tantum legem præcipientem, vel prohibentem, seu strictè dictam, sed etiam permittentem, & suadentem, seu latius dictam: sive ordinationem, directionem, aut voluntatem aliquam Divinam; nec enim omnia honesta sunt præcepta, sed quædam tantum suasa, quædam verò negativè honesta, tantum permissa. Dixi regula prima; an enim dictamen conscientiae debeat dici regula secunda, vel proxima, aut tantum applicatio regulæ primæ, quæstio posset esse de nomine, in qua tamen standum videtur auctoritate S. Thomæ num. præced. citati.

Probatur conclusio 1. Omnis actus est, & censetur inhonestus; quia est contra legem æternam DEI: ergo omnis est honestus; quia est illi conformis: ergo hæc lex est prima, & universalis regula honesti, & inhonesti, seu moralitatis. antec. probatur. Scriptura, & PP. dicunt, omne inhonestum, seu peccatum, esse contra legem

gem DEI: ergo. prob. ant. psal. 118. v. 119. dicitur: *Prævaricantes reputavi omnes peccatores terræ: in quem locum S. Augustin. in sua enarrat. in hunc psalm. conc. 25. citans illud ad Rom. 4. v. 15. Ubi enim non est lex, nec prævaricatio:* ait, nullum esse sine prævaricatione peccatum, adeoque omne peccatum esse transgressionem legis, non quidem Mosaicæ; cum gentes sine hac lege peccaverint: sed naturalis, hoc est, Divinæ necessariæ, quæ fusiùs ibi S. Pater deducit.

Idem S. Aug. lib. 22. contra Faustum c. 27. scribit: *Ergo peccatum est, factum, vel dictum, vel concupitum aliquid, contra eternam legem. Lex verò æterna est ratio Divina, vel voluntas DEI:* & lib. 2. de peccat. merit. & remiss. c. 16. Neque peccatum erit, si quid erit, si non divinitus jubetur, ut non sit. S. Ambros. l. de paradiso c. 8. dicit, quod peccatum nil aliud sit, quàm prævaricatio legis Divinæ, & cælestium inobedientia præceptorum S. Anselmus lib. 1. cur DEUS homo c. 11. ait, peccatum esse, non reddere DEO debitum, vel non plenè subjici voluntati Divinæ.

177. Prob. concl. 2. Regula moralitatis debet esse universaliter obligans: ergo debet esse lex æterna DEI. antec. prob. si non obligaret, posset semper ab ea recedi sine culpa, aut inhonestate morali, quod admitti non potest: & si non obligaret universaliter, posset saltem à plurimis, vel in pluribus casibus, ita ab ea recedi deinde omnes homines, quandoque advertunt ad honestatem, vel inhonestatem actionis, semper advertunt, se obligari ad honestè, vel saltem non inhonestè, agendum, ut experientia quævis convincit: ergo. prob. prior etiam consequ. non est assignabilis ulla alia regula, universaliter obligans: ergo. Confirm. Omnis alia regula, naturalis etiam rationalis, est regulabilis per aliam regulam: ergo non est prima regula; quia ante hanc non potest dari prior: ergo sola lex æterna, non regulabilis per aliam, est prima.

178. Prob. 3. concl. ad hominem contra illos, qui naturam rationalem statuunt primam regulam. Non potest explicari, quid intelligi debeat per naturam rationalem: ergo. ant. prob. Vel intelligitur præcisè natura ut potens operari, vel producere aliquid quomodocunque: & etiam blasphemia erit honesta; quia conformis est naturæ rationali, ut præcisè potènti eam producere; nam reverà eam producere potest: Vel intelligitur natura tantum ut potens operari honestè: & fit circulus vitiosus, nec quidquam explicatur, ut patet consideranti.

Rursus per actum inhonestum, vel intelligitur tantum actus difformis quomodocunque naturæ rationali: & sic erit moraliter inhonestum, si quis, etiam coactus, incedat nudus in publico, vel indutus veste majori, quàm ipsi conveniat. Vel intelligitur actus difformis tantum bono physico naturæ particularis: & non posset quis honestè mori pro patria. Vel intelligitur difformis bono physico reipublicæ: & sic sæpe honestum esset mentiri pro bono communi. Vel intelligitur difformis bono morali: & iterum fit circulus vitiosus. Vel intelligitur actus, qui nos avertit ab ultimo fine: at hic non est natura rationalis creata, sed est natura Divina, quæ, si non sit regula prima moralitatis sub ra-

tione finis ultimi, est tamen sub ratione legislatoris, id quod nostra sententia docet.

ARTICULUS II.

Solvuntur Objectiones.

179. **O**B. 1. Regula, quæ jam supponit aliqua esse honesta, alia inhonesti, non est prima regula moralitatis: sed talis est lex æterna DEI: ergo. prob. mi. DEUS præcipit aliqua; quia sunt honesta, qualia sunt e. g. cultus DEI, pietas erga parentes: alia prohibet; quia sunt inhonesti, qualia e. g. sunt blasphemia, odium DEI: ergo lex DEI jam supponit aliqua honesta, & alia inhonesti: antec. probatur, commune est axioma Theologorum, aliqua esse prohibita; quia mala: alia mala; quia prohibita. Resp. 1. Etiam natura rationalis debet præsupponere aliqua mala; nam, nisi per legem esset prohibita e. g. comestio carnis die Veneris, natura rationalis eam non redderet malam.

Resp. 2. dist. ma. Regula illa non est prima, quæ jam supponit aliqua honesta, vel inhonesti, in genere moris formaliter, conc. ma. quæ tantum supponit talia radicaliter. neg. ma. & dist. sic mi. neg. consequ. Cultus DEI non est in genere moris formaliter honestus, antecederet ad legem DEI, nec odium DEI formaliter inhonestum; quia hæc formalis honestas, vel inhonestas, est formaliter conformitas, vel diffinitas cum lege, ut probatum est. Habet tamen cultus DEI ex sua natura honestatem radicalem, vel fundamentalem, odium verò similem inhonestatem: hoc est: ille exigit præcipi, istud verò prohiberi.

180. Hanc radicalem honestatem, vel inhonestatem, ait Haunoldus lib. 2. tract. 1. num. 350. desumi debere ex eo, quod, antecederet ad omnes circumstantias particulares, cogitando nos ipsos, quasi adhuc in statu possibilitatis existentes, judicaremus, ex lumine naturæ, ab auctore naturæ debere præcipi, vel prohiberi, tanquam cujus præceptum, vel prohibitio, universaliter naturæ rationali conduceret: ceterè tunc, in consilium à DEO adducti, suaderemus cultum DEI, & dissuaderemus contumelias ipsius, ac parentum. Quod autem etiam in ea hypothesi homines quoad aliqua inter se tamen discrepant, ex eo oriretur, quod non omnes statim agnoscerent honestatem moralem, sed daretur ignorantia invincibilis, etiam juris naturæ, quoad objecta magis remota à primis principiis &c.

Ad prob. dist. iterum antec. DEUS præcipit, vel prohibet aliqua; quia sunt honesta, vel inhonesti radicaliter. conc. antec. quia jam sunt honesta, vel inhonesti formaliter. neg. antec. & consequ. Illud axioma Theologicum S. Thomas 1. 2. q. 71. a. 6. ad 2. ait, intelligendum esse tantum de prohibitis jure positivo (hoc enim jure aliqua prohibentur, quæ jam antecederet sunt mala, ratione prohibitionis factæ à jure naturali) non autem esse intelligendum, de jure, seu lege æterna DEI naturali; respectu enim hujus, ait S. Doctor, omnia esse mala; quia prohibita. Si tamen velis, potes etiam ad expli-